

El curiós cas del meteorit del turó de la Peira

FONT: COREO CATALAN

José Castillejos en una foto distribuïda per Europa Press. A la dreta, fragments del suposat meteorit

FONT: ALGO

Jordi Ardanuy

Barcelona té set turons. Un d'ells, el Montadell o de la Peira, com avui és conegut, arriba als 138 m d'alçària en el seu punt més alt, dins del parc que duu el mateix nom. Aquesta elevació antigament es trobava a la finca de can Peguera, però la propietat començà a fragmentar-se el 1928, quan es va vendre el terreny per a la construcció de les anomenades Cases Barates d'Horta o de Ramon Albó. En el mateix vessant, i a tocar del cim, es va construir pocs anys després el grup escolar Giner de los Ríos. El 1936, la part més alta del turó es convertí en parc urbà. A partir dels anys cinquanta el turó començà a perdre una part important del bosc per la construcció d'habitatges destinats a classes humils, els quals acabaren encerclant el cim.

El turó pertany a l'Horta històrica, però des del punt de vista administratiu, donant nom a tot un barri, fou adscrit al districte de Nou Barris en la divisió territorial de la ciutat de Barcelona de l'any 1984. Precisament el turó de la Peira és el lloc protagonista d'aquesta narració sobre l'impacte i recuperació d'un meteorit. Una història que, de fet, ens mostrarà que probablement no hi hagué realment tal caiguda.

Una pel·lícula sobre ovnis ressuscita el meteorit del Turó

L'any 2014 José Antonio López Espinosa, un veí de Nou Barris, rodà un documental de ficció titulat *Ovnis en el Barrio*,

en el qual havia estat treballant els dos anys anteriors. López Espinosa, director i guionista aficionat, ideà el seu projecte cinematogràfic a partir de la lectura d'un llibre de Sebastià d'Arbó que trobà en una biblioteca pública, i en el qual es feia esment d'un "meteorit amb vida extraterrestre" caigut al turó de la Peira.⁽¹⁾ La projecció de la pel·lícula el maig del 2015 motivà algunes ressenyes i entrevistes als mitjans de comunicació, i d'altres persones es feren ressò de la qüestió en xarxes socials i blogs, com ara la nostra consòcia d'El Pou Carme Martín Falcon, i el també consoci Andrés Paredes Úbeda (APU).⁽²⁾ Tot això despertà un cert interès per la qüestió de la caiguda del meteorit. Finalment, el canal de televisió Betevé va emetre el maig del 2019 dues entrevistes centrades en el meteorit, caigut suposadament cinquanta anys abans; la primera a López Espinosa i, una segona, a Andrés Paredes que, per sobre de tot, posaren de manifest la curiositat que el tema provoca.⁽³⁾ Però quin origen té realment aquesta història?

Llums al cel

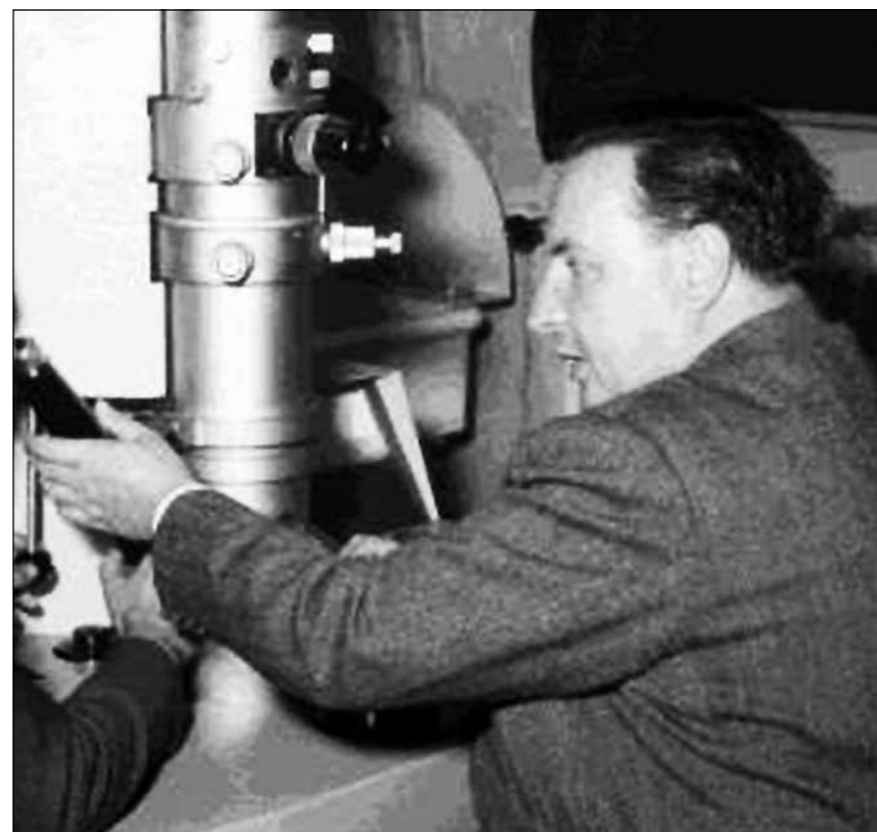
Els fets que ens interessin es remunten al setembre de 1969. En aquella època l'interès pels vols a l'espai i els anomenats objectes voladors no identificats (OVNIs) era considerable. El juliol d'aquell any l'ésser humà havia trepitjat per primer cop la Lluna. I la presència a la premsa de platets voladors –com llavors encara molta gent els anomenava– era molt habitual

a la premsa escrita, fins i tot a les portades. Aquell mateix setembre s'observà immòbil des de Barcelona i d'altres poblacions un objecte platejat envoltat de tonalitats groguenques i vermelloses sobre el qual informaren puntualment els mitjans de comunicació. Després s'aclarí que era un globus sonda. El novembre d'aquell mateix any vingué a Barcelona, per a rebre diferents homenatges, el doctor Hermann

La nit del dimecres 3 de setembre de 1969, la senyora Ortiz veié caure una bola de foc no excessivament gran

Oberth, considerat un dels pares de l'astronàutica. I així podríem continuar...

En aquest context tan sensibilitzat cap a les coses de l'espai, la nit del dimecres 3 al dijous 4 de setembre de 1969, la senyora Ortiz veié caure "relativament a prop de la seva casa, una bola de foc no excessivament gran."⁽⁴⁾ A l'endemà li explicà al seu fill, el qual vivia sota el mateix sostre, allò que havia vist. Com a conseqüència, José Castillejos Ortiz (1939-2000) acabà anant cap a la zona on aparentment la seva mare havia observat precipitar-se la bola de foc, una part despoblada del turó de la Peira i "després de força cercar, malgrat les nombroses referències de les quals disposava (edificacions aïllades, pals de conducció elèctrica, etc.) trobà un material petri encastat a la superfície

El professor Manuel Font Altaba vers l'any 1970

muntanyosa que encara era calent."⁽⁵⁾ Després de recuperar gran part del material que suposava pertanyent al meteorit, el duigué a la impremta en la qual treballava com a caixaista. Allà l'animaren a portar la seva troballa, per si tenia algun valor, a la revista *Algo* que precisament imprimia l'empresa en la qual treballava. Aquesta publicació s'ocupava de la divulgació popular de temes científics i tecnològics,

José Castillejos Ortiz trobà un material petri encastat a la superfície muntanyosa que encara era calenta

però també incloïa articles sobre parapsicologia, ovnis i temes ocults en general. El seu sotsdirector, Josep Maria Armengou Marsans (1934-2005), apassionat per les temàtiques que avui anomenem *paranormals*, de seguida s'interessà per la qüestió:

"De la impremta passà immediatament a la nostra redacció i, després de les breus explicacions de José Castillejos Ortiz, i tenint-ne prou en veure les mostres, ens convencérem immediatament de la possibilitat que es tractés d'un meteorit, coneixedors ja de molts d'altres. Tanmateix, havia que fer les corresponents anàlisis i ens quedàrem amb diverses porcions (prop d'uns 500 grams)."⁽⁶⁾

Des de la redacció d'*Algo* s'informà a l'agència de notícies Europa Press que

entrevistà José Castillejos. Com a conseqüència, alguns periòdics de Barcelona es feren ressò de la notícia, com ara el *Diari de Barcelona*⁽⁷⁾ –llavors amb el títol en espanyol– i *El Correo Catalán*, en aquest cas reproduint una fotografia de l'agència del protagonista.⁽⁸⁾ Llevat del títol, la notícia fou la mateixa en els dos rotatius:

"Una gran resplendor corregué vertiginosament i un objecte xocà contra el terra, fins a quedar encastat". Amb aquestes paraules narra el senyor José Castillejos Ortiz, de 30 anys, caixaista d'ofici, la visió que tingué la seva mare, dimecres passat, mentre es trobava abocada a la finestra del seu habitatge.

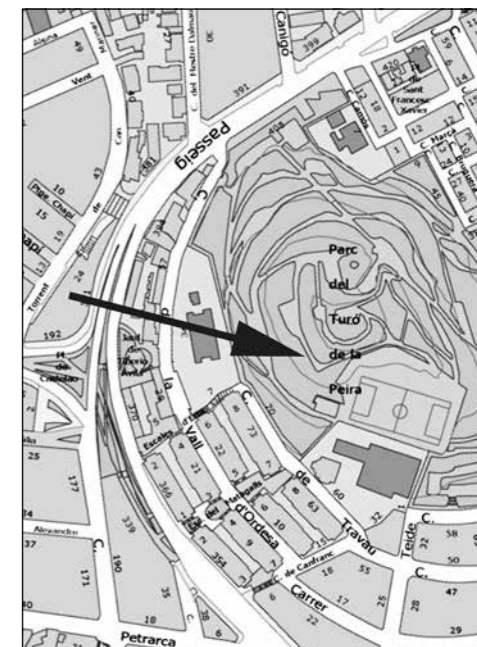
"La meua mare em posà en antecedents del que havia presenciado, i l'endemà vaig decidir recórrer els voltants de la casa, situada al Turó de la Peira, per si en trobava algun indici. De sobte, trobí uns trosos d'una estranya roca incrustats a la terra i comencí a furgar per arrencar-la. Poguí comprovar que estava molt calenta, tot i que havia plogut recentment".

El senyor Castillejos ha mostrat els fragments del presumpte meteorit. Es tracta d'un mineral de color verdós, del qual assegura el seu descobridor que pesa actualment molt més que en el moment d'agafar-lo del terra.

"Al voltant de la pedra poguí veure uns animalons blancs, però no em decidí a agafar-los", ha dit a un redactor d'Europa Press.

La pedra ha estat posada en mans d'especialistes perquè determinin la

Plànol del turó de la Peira i lloc aproximad on es varen trobar unes restes atribuïdes a un meteorit

seva composició i procedència.

Fins que no es verifiqui aquest dictamen qualsevol presumpció pot resultar aventurada".

En paral·lel a la comunicació a l'agència de notícies, des de la redacció d'*Algo* s'intentà que el material fos analitzat, de manera que feren arribar un tros a la Universitat de Barcelona; un altre als representants del CEOSI, una associació sobre temes OVNI instal·lada a la Casa de Almeria, al carrer Sant Lluís, número 64; i un tercer a l'INTA, un organisme públic espanyol encarregat de projectes d'investigació espacial i aeronàutica. Dels dos primers podem seguir-ne el rastre, però del tercer no sabem ni tan sols si arribà als seus destinataris.

La primera mostra

El dia 11 de setembre aparegué al *Tele Express* una nota en la qual es recollia la primera impressió del professor Font Altaba, segons la qual es tractava de residus de vidre fos que alguna persona havia abandonat al fet que estiguessin encara calents quan el protagonista els recollí malgrat les pluja, puix que el vidre fos pot conservar la calor, tot i mullar-se. Malgrat aquesta primera observació, la nota indicava que els fragments s'estaven analitzant.⁽⁹⁾

El dia següent el *Diari de Barcelona* publicava la notícia, però de manera més taxativa, afirmava que les anàlisis realitzades demostraven que no es tractava d'un meteorit.⁽¹⁰⁾ Aquesta declaració obli-

gà a Font Altaba a escriure una rèplica al diari que aparegué el 18 de setembre en la qual, després de referir-se a la nota del diari, diu:

“He d’indicar-li que si bé un examen superficial d’aquestes mostres semblen indicar que efectivament no es tracta d’un meteorit, res pot afirmar-se fins que no s’hagin acabat els estudis difractomètrics i espectrogràfics en curs, i que, per tant, mai he fet l’afirmació que se m’atribueix. Quan s’acabin les recerques, no deixaré de comunicar-li les conclusions obtingudes. Rebi una cordial salutació de M. Font-Altaba, catedràtic de Cristal·lografia i Mineralogia.”⁽¹¹⁾

Però el cert és que mai es va publicar cap tipus de resultat i José Castillejos, un jove de classe social ben modesta i que havia tingut gràcies al meteorit els seus 15 minuts de fama, no estava disposat a oblidar tan fàcilment el tema, i començà pressionar personal de la universitat, de manera que al final se’l van acabar traient de sobre. Segons relataria el CEOSI, el protagonista els hi va comunicar que a la Càtedra de Geologia de la Universitat de Barcelona li havien informat que es trac-

El doctot Font fou un dels científics catalans més influents de l’època, que arribà a ser alcalde en funcions de Barcelona

tava realment d’un meteorit, però que al seu interior existia una “matèria desconeguda” que no podien analitzar perquè no comptaven amb l’instrumental adequat, però que es podia dirigir a l’“Observatori Meteorològic.”⁽¹²⁾

Hom suposa que l’Observatori Meteorològic esmentat és el Fabra –no n’hi cap d’altre– que, atesa la seva especialització, en cap cas comptava llavors, ni ara, amb material per a aquest tipus d’anàlisi, fet que coneixia perfectament Manuel Font Altaba (1922-2005) i qualsevol altre acadèmic de l’àrea de geologia.

El doctor Font fou un dels científics catalans més significatius i influents de l’època, que arribà a ser alcalde en funcions de Barcelona entre gener i abril de 1979. Com a professor i investigador es distingí per la seva capacitat de crear un equip d’experts al seu voltant; la interdisciplinarietat en la seva formació i la dels seus col·laboradors; i, pel seu enginy per a contrarestar les deficiències en l’equipament de les universitats catalanes. Aquestes mancances les resolía, d’una banda, aconseguint cessions temporals de prova per part de cases comercials. L’altra manera era utilitzant els seus contactes internacionals. Aprofitava els seus freqüents

viatges, i els dels seus col·laboradors, per a realitzar anàlisis i mesures en els laboratoris d’universitats europees. Per tant, encara que no comptés en aquell moment amb els millors equips de difracció, fluorescència i òptica cristal·lina, no hi ha dubte que disposava de recursos per a continuar la recerca si ho hagués considerat necessari. Tant aquest fet, però encara més el despatxar-lo cap al Fabra, fa inversemblant aquesta versió que el CEOSI posà en boca de José Castillejos.

La segona mostra

El grup CEOSI disposava d’un microscopi instal·lat a l’àtic de la Casa d’Almeria i realitzà una anàlisi que es publicà a la revista *Algo* en el número de la primera

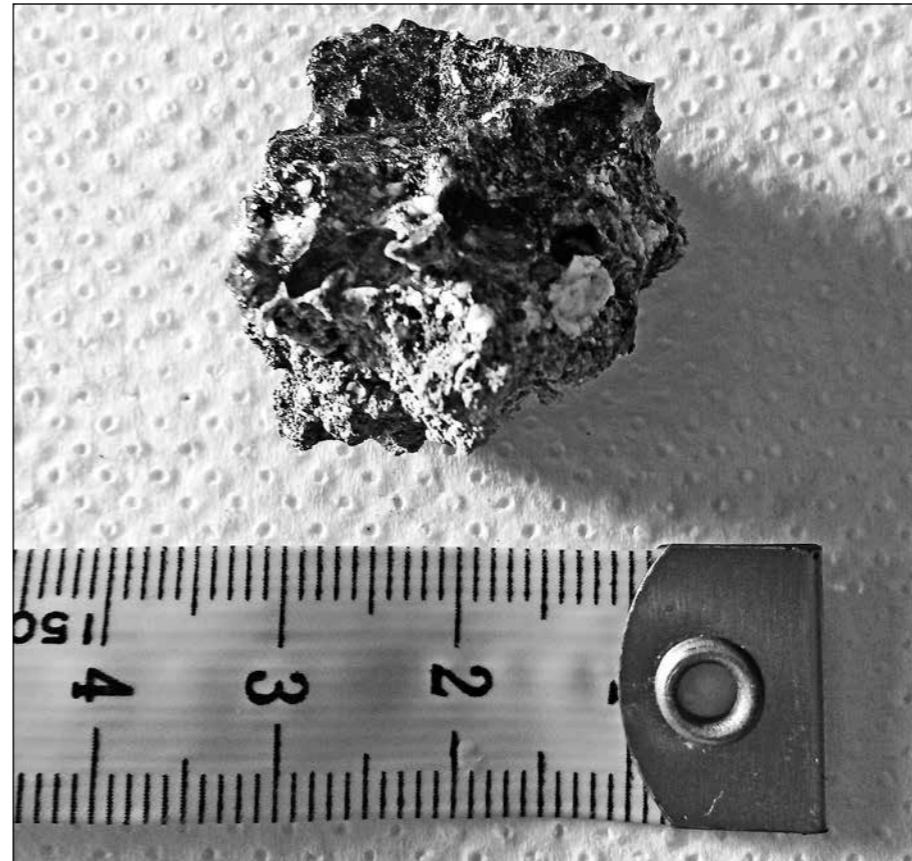
Lamich a la redacció de la revista Karma-7,(1975)

quinzena de novembre. Els autors, considerant la constitució pètria del material, l’esponjositat de la composició i aspecte; i la gran quantitat de quars, conclouen que el meteorit era d’una “naturalesa ben poc comuna, per no dir única”. Mig any després, la revista publicava un nou article sobre el tema que no aportava cap novetat significativa, centrant-se en la identificació dels sediments obtinguts en l’anàlisi publicada a l’article anterior, indicant que havien comprovat que es corresponien amb el que s’observa a la sedimentació de l’orina.⁽¹³⁾

En dissoldre’s el CEOSI a finals de l’any 1970, José Antonio Lamich Cámara (1939-2009), que n’era el secretari i un dels autors dels articles, es quedà amb el material que no s’havia utilitzat en les

anàlisis anteriors. Quan es creà la revista *Karma-7* (1972-2000), dedicada exclusivament a temes ocultistes i paranormals, i que tingué com a primer director a Josep Maria Armengou, que havia hagut de deixar *Algo* el 1971, Lamich és convertí en un dels articulistes, i fou coordinador de redacció. L’any 1975 publicà en el segell editorial de Karma-7 el llibre *Las incògnitas del tercer planeta* en el qual tracta, entre d’altres qüestions, del meteorit de Turó. L’autor recull allò publicat als articles d’*Algo* i, com a colofó de la història, assenyala que “al final i públicament, es reconegué pels catedràtics de paleografia, que efectivament, es tractava d’un meteorit.”⁽¹⁴⁾ Tanmateix, no s’ha trobat en cap lloc aquest reconeixement, ni Lamich

sabé donar-ne cap indici en les comunicacions personals que l’autor d’aquest article tingué amb ell entre el 2003 i el 2005. De fet, tot porta a pensar que l’afirmació es basà únicament en la declaració de José Castillejos, fet que, a contracor, Lamich estava disposat a acceptar-la perquè, en el fons, no afectava a allò que creia, i que va expressar durant anys a la revista *Hipergea* (1978-1994), una publicació per a especialistes en temes paranormals que dirigia, editava i escrivia gairebé completament ell mateix. José Antonio Lamich, JAL com sovint signava, trobà indicis de vida en el material analitzat, que creia fermament un meteorit i, consegüentment, extraterrestre. Així ho publicà en un primer article l’any 1979⁽¹⁵⁾ i ho repetí durant una dècada i mitja en almenys set

Fragments del meteorit conservats per un nebot de Lamich

articles que no es troben disponibles a la xarxa, però si algunes de les portades on es menciona⁽¹⁶⁾.

Fets a considerar i conclusions

La quantitat de meteorits que impacten a la terra és molt petita. La probabilitat de veure’l caure encara és més reduïda. Precisament per aquesta escassetat són productes preuats. No podem tenir dubtes que un especialista en mineralogia –i d’altres matèries– com Font Altaba s’interessaria per aquest tipus de material, es-

La quantitat de meteorits que impacten a la terra és molt petita. La probabilitat de veure’l caure encara és més reduïda

pecialment si una part del seu contingut els resultés estrany o desconegut. Potser podrien haver-se desfet de José Castillejos, però segur que haguessin continuat la recerca, si hagués fet falta amb ajuda d’alguns dels laboratoris forans amb els quals mantenia estrets contactes. Atesa la poca freqüència de caigudes, fins i tot sent un meteorit del tot convencional, no s’hagués perdut l’oportunitat de publicar una nota en una revista de geologia.

La senyora Ortiz degué veure un meteor o bòlid. No és gens estrany tenir la impressió, amb el seu resplendor final de colors intensos, que s’ha produït un im-

pacte proper. Posteriorment el seu fill, que no sabia ben bé allò que cercava, trobà, després de no poques voltes, un material suficientment estrany com per a considerar que podia ser el meteorit caigut. Dificilment hagués diferenciat el meteorit d’una altra roca sense la preparació adequada, encara que realment hi hagués hagut algun impacte. A més a més, el material era calent. Això reforçà la creença de José Castillejos en el fet que era davant d’un meteorit, quan en realitat la circumstància ho feia menys probable, atès que la immensa majoria dels meteorits no estan més calents que la temperatura ambient. I en aquest cas havien passat moltes hores. Però tot això no ho sabia l’autor de la troballa.

Les investigacions que efectuà Lamich presenten força dubtes, sense anar més lluny, sobre el protocol de conservació i anàlisi. Tanmateix, com que tot porta a pensar que no es tractava d’un meteorit (escassa probabilitat de trobar un meteorit caigut; temperatura i descripció del material; rebuig dels geòlegs que haguessin aprofitat per a publicar alguna cosa) no té massa importància fins quin punt fossin encertades les seves agosarades afirmacions. Perquè, de fet, no té res d’estrany trobar mostres biològiques, és a dir, viues, en material terrestre. En qualsevol cas, encara queda una part del material propietat d’un nebot⁽¹⁷⁾ que, en mans dels professionals adequats, podrien fàcilment confirmar, o no, el que aquí es conclou.

NOTES

- 1) Mauricio Bernal. «Un meteorit no identificat». *El Periódico de Catalunya* [en línia] (28 maig 2015).
- 2) Carme Martín. «Sabieu que al Turó de la Peira va caure un meteorit en 1969». *Horta - actualitat i memòria del barri* [en línia] (19 de maig de 2015). <<https://www.facebook.com/groups/389166451141675/permalink/971519589573022>>.
- 3) Carme Martín. «[Caída de un supuesto meteorito]». *Horta - actualitat i memòria del barri* [en línia]. (8 gener 2016). <https://www.facebook.com/groups/389166451141675/search/?query=1969%2C%20crec&epa=SEARCH_BOX>.
- 4) APU. «Ovnis en el barrio: El meteorito del Turó de la Peira (Barcelona)». *Veodigital* [en línia] (9 gener 2016). <<https://veodigital.blogspot.com/2016/01/ovnis-en-elbarrio-el-meteorito-del.html>>. Hi ha una entrada amb enllaços externs actualitzats del 5 de juny de 2019 a: <<https://veodigital.blogspot.com/2019/06/el-meteoritodel-turo-de-la-peira.html>>.
- 5) «La caiguda del meteorit al Turó de la Peira». *Betevé* [en línia] (30 de maig 2019). <<https://beteve.cat/la-familiabarris/meteorit-turo-de-la-peira>>.
- 6) A. M. «Un meteorito sobre Barcelona». *Algo*, núm. 139 (1 octubre 1969), p. 675. L’autor de l’article fou el periodista Josep Maria Armengou Marsans.
- 7) Ibid.
- 8) Ibid.
- 9) «Supuesto meteorito hallado en el Turó de la Peira». *Diario de Barcelona* (7 setembre 1969), p. 21.
- 10) «Un barcelonés cree haber hallado un meteorito». *El Correo Catalán* (7 setembre 1969), p. 23.
- 11) «No eran meteoritos». *Tele eXpres*, núm. 1.554 (11 setembre 1969).
- 12) «No eran de un meteorito las piedras halladas en el Turo de la Peira [sic]». *Diario de Barcelona* (12 setembre 1969), p. 21.
- 13) M. Font-Altaba. «Precisión sobre el supuesto meteorito del Turó de la Peira». *Diario de Barcelona* (18 setembre 1969), p. 17.
- 14) CEOSI. «Nuevo análisis del meteorito caído sobre Barcelona». *Algo*, núm. 141 (1 novembre 1969), p. 740-741.
- 15) J. Inglés; JAL. «Última comunicacion sobre el meteorito caído en Barcelona, el pasado septiembre». *Algo*, núm. 154 (15 maig 1970), 338-339.
- 16) J. A. Lamich Cámara. *Las incògnitas del tercer planeta*. Barcelona: Libros Karma-7. (Eglogora; 4), 1975, p. 116.
- 17) José A. Lamich. «Descubrimiento en el meteorito del Turó de la Peira de un microorganismo radiado». *Hipergea*, núm. 6, (juny 1979), p. 7-12.
- 18) Les referències a aquests articles, així com un estudi més detallat sobre els ingredients de la «cultura ocultista» implicada en la història es poden consultar a: Jordi Ardanuy. «El meteorit del Turó de la Peira de 1969». *Nous Papers d’Ovnis*, núm. 6. (desembre 2019), p. 81-120. Es pot consultar en línia a: <http://www.mediafire.com/file/wxrhgvxc7bcilbx/Nous_Papers_6.pdf/file>.
- 19) Andrés Paredes. Comunicació personal, 3 juny 2019.

FOTOGRAFIA REALITZADA PEL PROPETARI I CEDIDA PER ANDRÉS PAREDES